

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglasi se računajo po tarifu v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačajo prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uradništvu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, kor nefrankovana se ne sprejema. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema uradništvu ulice Molino piccolo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odprte reklame oje se prosto poštnice.

„V edinosti je moč“.

Častitim našim gg. naročnikom!

II. četrletje bliža se zvršetku, a večina gg. naročnikov ni še doposlala naročnine za to četrletje, akoravno smo vsem, ki so v zastanku, poslali nakaznice z naznačenim zastankom. Obračamo se torej do vseh onih naročnikov, kateri niso še poravnali naročnine za tekoče četrletje, da to store do 30. t. m., ker drugače bodemo prisiljeni istim list ustaviti in to brez ozira. — Zajedno prosimo vse one častite gg. naročnike kateri niso še plačali naročnine za III. četrletje, da to store začetkom meseca julija t. l., ker se ima naročnina plačevati naprej. Upravništvo „Edinosti“.

Črtice iz zbornice poslancev.

V članku „Na višku domišljavosti, nedoslednosti in — strahu!“, priobčenem v večernem izdanju od minole sobote smo, bili že priobčili nekoliko značilnih odstavkov iz „črtice“, ki jo je napisal sotrudnik „Naše Sloge“ o italijanskem klubu. Dokazali smo namreč tudi s to klasično pričlo, kakimi nadami so gospoda dospeli na Dunaj, nadami, o katerih moremo misliti trojno: ali so izišle iz skrajnega nepoznanja razmer, ali iz brezprimerne domišljavosti ali pa — iz obojega ukupe.

Obljubili smo bili, da tudi mi priobčimo zanimiveje stvari iz omenjenih črtic, da se tudi naši čitatelji še bolje seznanijo s posamičnimi skupinami v zbornici poslancev. Najprvo moramo popolniti črtico o

„italijanskem klubu“.

Na kak način so neki ljudje prišli v državni zbor, o tem ne moremo govoriti tu. Dosti je, ako povemo, da je došlo v zbornico poslancev 11 živih Italijanov iz Primorja, in da so nekaterim pripomogli k temu tudi izvestni naši zaslepljeni in plačani ljudje. Mimo teh je prišlo v zbornico poslancev tudi 8 italijanskih poslancev iz južnega Tirola. Vseh skupaj jih je torej 19. Le-ti so si ustvarili letos lastno skupino, kateri so nadeli ime „club italiano“. V tem, ne istrakem, ne tržaškem, ne goriškem in ne južnotirolskem, ampak italijanskem

PODLISTEK

Fromont mlajši & Risler starši. 124

ROMAN.

— Francoški pisal Alphonse Daudet, preložil Al. B. —

V ogledalu, ki je viselo nasproti, je gledala svoje temno obrobline oči, smrtnobledi obraz; zbal se je, hitela ven ter se morala sila premagovati, da ni padla.

Imela je le jedno željo: ubežati ulicam in njih hrupu, da bode čisto sama ter da se utopi v zmes srce trgajočih mislij in črnih predstav, ki so jej polnile dušo do dna. O nesramnež, hudobnež! In ona ga je tolažila še mialo noč, ga držala v naročju!

Najedenkrat je bila v tvornici na dvorišču, ne da bi vedela, kako je prišla tja. Katero pot je šla? ali je prišla peš, ali se je peljala? Ni se mogla spomniti tega, našla je pot ne vedé, kakor v sanjah, a ko je prišla do vnanjih stopnic svojega doma, tedaj se je čutstvo istinitosti rezko in ostro zopet vzbudilo v njej. Risler je imel baš opraviti s tem, da je dal gori spravljati velike čebre z cveticami za sijajno veselico, katero je noč hotel prirediti njegova soproga. Miren kakor navadno je ukazoval delavcem ter držal kvišku vejice, da bi se ne polomile. „Ne tako.. proč, s poti.. pazite na preprogo!“

klubu so istrski poslanci dr. Rizzi, dr. Gambini in dr. Bartoli. Glavna naloga temu italijanskemu klubu je ta, da zagovarja in brani ne istrskih, goriških ali južnotirolskih, ampak italijanske interese. Tu ni mesta za interese onih, ki niso Italijani; tu ni govora o Hrvatih, ali Slovincih, ali domačih, ali — kakor jih hočemo že imenovati. Ta italijanski klub, v katerem so tudi rečeni poslanci istrski, je samo za to, da zagovarja interese, koristi, dobro, napredek Italijanov. Italijanski poslanci, med istimi tudi rečeni istrski, niti ne taje tega, ampak pripoznavajo javno; in le slepi ali pa zlobni morajo biti oni naši, ki ne vidijo tega in ki se dajejo voditi od plačnih slepilcev.

Italijanski poslanci v Istri in Primorju ne mislijo na drugo, nego na to, kako bi vzdržali pod seboj naš hrvatski in slovenski narod. Oni sami in njih ljudje trde, da je Istra italijanska pokrajina, da v tej pokrajini morajo imeti le Italijani moč in oblast in da v istej mora vladati le italijanski jezik. Hrvatom in Slovincem pa, naj jih imenujejo ali Slovince ali domače, ali kakor hočejo, po menenju italijanskih ne poslancev ni prostora v Istri in tako tudi hrvatskemu ali slovenskemu, ali „sloviaskimi“, „domačemu“ jeziku našemu.

Po njihovem menenju smo mi tujci v Istri; gostje, ki se moramo ali izseliti, ali pa pozabiti na svoj sladki jezik materinski in na vso svojo prošlost, ter biti italijanski sužnji ali ščavi, kakor nas imenujejo oni.

Tudi nemški liberalci, med njimi židje, kakor tudi glasilo poslednjih „Neue Freie Presse“, potem nemški nacionalci so bili vedno najboljši prijatelji in najzvestejši zavezniki italijanskih poslancev. Njih spaja ista težnja, namreč volja vladati nad drugimi narodi, osobito nad slovanskimi, in posebno še nad Hrvati in Slovinci.

Oni si niso prijatelji od srca, ali zavezniki po prepričanju. Znano je, kaka mržnja je vladala in prošinja še danes Italijane zoper Nemce — proti „patatam“, kakor jih imenujejo. Znano je tudi,

Ozračje veselje in slavnostij, ki jo je že prej navdajalo z gnusom, jo je zasledovalo celó v njeno hišo. Ta ironija je bila prevelika, temu se je stavela v bran; ko jo je Risler pozdravil prijazno in spoštljivo kakor vedno, jej je obraz izpreletela velika mržnja in molčé je stopala mimo njega, ne da bi opazila osuplost, s katero je široko odprl zveste oči. Od tega trenutka je bil njen sklep storjen. Jeza, pravična, poštena jeza je določila njeno postopanje.

Ustopivši in poljubivši sveža lica otrokova, je hitela v materino sobo.

„Hitro, mama, obleci se... proč greva... pojediva proč...“

Stara dama se je počasi dvignila iz naslanjača; ravno je snažila urino verižico, z neskončno pozornostjo vbadajoča iglo v vsak njen obroček. Klara malo da ni postala nepotrpežljiva.

„Hitro, hitro... zberi svoje stvari...“

Glas se jej je tresel; soba uboge umobolne žene, blesteča se snažnosti, ki je pri stari gospej sčasoma postala manija, se jej je zdela strašna. Bila je v jednom tistih usodepolnih trenutij, ko nam z jedno iluzijo izginejo tudi vse druge in nam vsa beda človeškega življenja jasno stoji pred očmi. Prvikrat je občutila osamelost, v kateri je živela med na pol blazno materjo, nezvestim so-

kako Nemci hrepeue po oblasti do Adrije, do morja, ali za sedaj jih veže — ukupno nasprotstvo do Slovanov. Jedni in drugi mislijo v prvi vrsti, da zavladajo sami nad Primorjem, ko se umaknejo Slovenci in Hrvati, ako zatré te poslednje. Jedni in drugi mislijo, da slovanskim narodom ni dati ni državljskih, ni človeških pravic.

Tudi „klub italijanski“ se je zasnoval po nasvetu mogočnih varuhov Italijanom, v ta namen, da v zvezi s poslanci družih gospodovalnih narodov store vse mogoče, da tlačeni narodi ne pridejo do svojih pravic.

Italijanski poslanci, in med istimi tudi imenovani štirje istrski, došli so na Dunaj v trdni veri, da bodo pomočjo državnega zbora — mogli tlačiti Hrvate in Slovence.

„Nemški naprednjaki“.

Novo ime, stari ljudje. „Nemške naprednjake“ se imenujejo sedaj tisti ljudje in poslanci, ki so se imenovali popred „ustavoverce“, pozneje pa „nemške liberalce“. Menjali so plašč, menjali so dlako, menjali so ime, ali ostali so to, kar so bili. Ustvarili so ustavo in zagovarjali so isto, dokler je to bilo njim v prilog. Bili so zvesti ustavi — in zato so se imenovali „ustavoverce“ —, to pa le tako dolgo, dokler je bilo njim v korist. Ko so pa tudi drugi hoteli in želeli poslužiti se ustave, kar hitro niso več marali za isto. Bili so liberalci ali svobodnjaki; toda hoteli so svobode samo za-se, drugi pa naj bi bili sužnji. Zato so jih mnogi imenovali „krive liberalce“ in to po vsej pravici. Tudi krščanski nauk hoče svobode ljudem, ali svobode vsem, a ne svobode samo jednim, drugim pa suženjstvo. Ko niso mogli več slepiti sveta niti z ustavo niti z liberalizmom, tedaj so vzeli v roke zastavo „napredka“. A tudi s tem nočejo družega kakor slepiti. Sami naj bi napredovali, a druge hote porivati nazaj, do — propada.

Nemški naprednjaki, poprej imenovani „ustavoverci“ in pozneje „liberalci“, so največa nesreča za monarhijo Habsburgov in za nje narode. Ukupno z Madjari so ustvarili zakone, katerimi se je mo-

progom in malim otrokom svojim; a to je še bolj okrepilo njen sklep.

Naslednjo minuto je imela že vsa hiša opraviti s pripravami za to naglo, nepričakovano odpotovanje. Klara je preganjala zbegane posle, pomagala materi in oblačila otroka, ki se je veselo smejala temu nemiru. Proč je hotela, predno bi se vrnil Georges, zibel naj najde prazno, hišo opustošeno. Kam pojde, tega še ni vedela; morda k teti v Orleans, morda v Savigny — bodisi le kamorkoli, le proč, proč iz te izdajske, lažnjive okolice.

V svoji spalni sobi je polnila kovčeg. Britko opravilo! Vsaka reč, katero je vzela v roko, je v v njej vzbudila cel svet mislij in spominov. Naša okolica je pač skoro del našega bitja! Tam pa tam je Klara do solz ganila vonjava dišeče blazine ali risarija kakih čipek. Zdajci je začula v salonu, katerega vrata so bila na polodprta, težak korak, potem se je oglasilo tiho kašljanje, kakor bi se napovedoval nekdo. Mislija je, da je Risler, kajti samo on je smel brez ovinkov ustopiti pri njej. Misel, da bode zopet videla ta hinavski obraz, to lažnjivo smehljanje, jej je bila tako zoperna, da je z vzklikom: „Sedaj nikogar ne vsprejem!“ planila k vratom, da bi jih zaklenila.

(Pride še.)

narhija razdelila na dvoje. Oni so vstvarili ustavo in jo tolmačili po svoje; oni so zametali krščanska načela, proganjali duhovnike, in se bogatili o tem na škodo drugih. Glavna opora so jim bili Židje, z bok česar so jih imenovali mnogi židovske liberalce. Njihova glavna zagovornica je „N. Fr. Presse“, izhajajoča na Dunaju.

Proti njim so bili vsikdar pravi zastopniki slovanskih narodov, torej tudi hrvatskega in slovenskega, kakor tudi vsi pravični in krščanski misleči ljudje. Proti njim so se dvignili slednjič tudi mnogi Nemci in se spustili v boj z njimi. Vzeli so jim že moč v mestu dunajskem in po vsej pokrajini dolenoavstrijski. Drugod so jim pa oslabili moč, kjer jo še imajo. Na Primorskem pa, namreč v Istri, Goriški in Trstu je še vse javno življenje nadahnjeno namišljenim ustavoverstvom, v resnici pa s težnjo, da Hrvatje in Slovenci ne dobe ustavnih pravic in nikake svobode, da le-ti ostanejo brezpravnih in sužnji.

Na Hrvatih in Slovencih je, da pridejo do pravic in prave svobode. In pridejo, ako bodo vztrajni v započeti borbi, ako se ne dadó prestrašiti od nikogar in ničesar v svoji zakoniti in pravični borbi, in ako se ne bodo dajali varati od kakoršnihsibodi slepilcev, propalic in tepcev, kakoršnjim ni prostora med poštenimi ljudmi in ki so plačani od prijateljev in zaveznikov židovskih liberalcev za njihovo — izdajalsko delo!

(Pride še.)

Zaslepljeni so!

Srbska „Šumadija“ je prinesla izborni članek, katerega smo doslovno priobčili v zadnjem izdanju našega lista. Malokdaj se oglašajo srbski listi zanimanjem za naše razmere, a ta članek je postavil v naših srcih trajne simpatije za vrli beligradski list. —

„Šumadija“ vidi v prizadevanju nam Slovanom v Avstriji sovražnih življenj, zlasti pa tudi v postopanju tržaško-italijanskih duhovnikov le odsev, ali bolje rečeno: p o o s e b l j e n o s t i d e j protislovanskega načrta Bismarckovega in njegovih apostolov v Avstriji.

Vsi ti Lahoni v avstrijskem Primorju, brez ozira na stan, so slepo ali tudi neslepo orodje Bismarckove politike, s katero naj bi se zatrlo najprej Slovanstvo, potem pa še vse drugo, kar ni nemško in bi se tako napravil prostor Vsenemštvu v Evropi.

Tako sodijo vsi trezni ljudje, ki so prišli do pravega izpoznanja velegermanskih nakan in tako smo sodili mi že dolgo poprej. Stvar je tako jasna, kakor solnce; propad, katerega smo imeli še pred časom samo za črno piko, je zares propad in zelo nevaren propad in zdaj vemo dobro, da se moramo izogniti temu propadu, dokler nas ne zalóti sovražnik od vseh strani in nam ne zaprepovednjega izhoda; sicer bi nam preostajalo le dvoje: ali skočimo sami v brezno neizogibne pogube, ali pa se damo pahnuti vanje od pritiskajočega sovražnika.

Pred očmi imamo zdaj načrtano v s o n e v a r n o s t, v kateri se nahajamo, a za črtan imamo tudi p o t, po katerem nam je hoditi, da se izognemo smrtni nevarnosti v dvojni obliki.

Velegermanski načrt sicer ni samo delo Bismarckovo, marveč ta načrt se je porodil v glavah Germanov že za časa Napoleonovih zmag pred sto leti. Prav po načrtu tega velikega Francoza, ki si je hotel podjarmiti ves svet, hoteli so potem Nemci z a s e izvesti nekaj jednakega. Za izvršitev te velegermanske misli, postavila si je Germanija svojega Otona Bismarcka. Kakor je v rimskih časih nosil liktor sekuro za sodnikom, tako je ta germanski liktor nesel za svojimi „sodniki“ v mladi Germaniji sekuro, katero hoče rabiti zdaj zoper vse, kar ni germansko, ali kar bi se protivilo pogubonosnemu načrtu njegovemu.

Ti nemški sodniki so obsodili že pred sto leti na smrt vse, kar ni nemško in smrti zaslužilo si je vse negermansko že s tem, da živi!!

V prvo naj bi prišli seveda na vrsto Slovan i.

V tem uničenju Slovanstva naj bi služili nemškim sodnikom drugi rodovi, ki so v bližnji zvezi z Slovani, recimo na Primorskem Italijani, na Hrvatskem Madjari. Potem pridejo na vrsto oni sami.

Z isto sekuro, s katero naj odsečejo le-ti glavo Slovanstvu, odseče se glava pozneje njim samim.

Tako hočejo nemški sodniki, ki so neizprosni kakor Alba, protivsemu, kar ž i v i i n n i g e r m a n s k o.

Kako pa mislijo naši talmi - uničevalci v tej zadevi? Ali se res ne morejo zavesti nevarnosti, ki čaka za nami njih s a m e? Ali primorski Lahoni res ne vedó, da tiči za nje prava nevarnost v Velenemcih, a ne v Slovanih? Ali se res ne zavedajo tega, ali se pa morda nočejo zavedati, ker si tega misliti ne morejo? Kaj bi bilo treba storiti, da jim pade ta megla izpred očí, da pridejo do izpoznanja, da se notri v globočini primorskih razmer pripravljajo m i r n o stvari, ki pogoltnete nje same z nami vred, ako prav k m a l u ne store konca sedanjim razmeram? Ako bi imeli količkaj tankega posluha, morali bi slišati notri pod političnim šumom, ki ga provzročajo se svojo gonjo proti nam, t a j n o s t n o hrumenje, ki pomenja združevanje in utrjevanje germanskega življa ob Adriji, ki udari ob danem trenutku z vso svojo silo na površje, kakor podzemna moč vulkana, ki je dolgo hrumela poprej, a katere niti slišali niso oni, ki so živeli na površju, dokler ni bilo — prepozno.

Ali hočejo naši pravi — pravimo: pravi, ne po ž i d j e n i Italijani, da tudi zanje pride nekoč tisti usodni: prepozno? Ali se hočejo oteži z nami vred, dokler je še čas?

Ali se pa morda zares nočejo? Morda hočejo dobrovoljno služiti velegermanski ideji, služiti kakor služil hlapec gospodarju?

Potem jim moramo zaklicati, da je njih početje dvakrat nečastno, ker hodijo delat Germanom — t l a k o, mesto da pustijo istim, da izvršijo svoje delo sami.

Oj naj bi izpoznavali vsi oni, ki še mislijo na svoj obstanek, naj bi izpoznavali, da bi se morali z nami vred združiti v boj za narodni obstanek svoj, mesto da se ločujejo od nas. Ali naši Italijani ne vidijo tega, ker so — zaslepljeni v svojem slavofobstvu.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 18. junija 1897.

Avstrija in Rusija. Povodom svojega bivanja v Petrogradu je imel cesar Fran Josip daljši pogovor z generalom Ignatjevom, bivšim poslanikom ruskim v Carigradu. To je vzbudilo senzacijo med diplomati, kajti glede grofa Ignatjeva je postalo nekako pravilo, da si ga svet predstavlja kakor glavnega in vrhnega panslavista in ljutega sovražnika monarhije Avstro-Ogerske. Ignatjev je veljal do danes kakor zli duh, ki vznemirja vso Evropo se svojimi peklenskimi panslavističnimi naklepi. Stem možem se je pogovarjal torej naš cesar dlje časa. To je napravilo senzacijo. In ta dogodek je napotil nekega sotrudnika lista „Reichswehr“, da si je izprosil avdienco pri grofu, a iz poročila o pogovoru med grofom „panslavistom“ in časnikarjem vemo sedaj, v svoje veliko začudenje, da imenovani ruski državnik misli povsem korektno toliko o odnosajih med Avstrijom in Rusijo, kolikor tudi o načinu, kakor naj bi se uredile notranje avstrijske stvari. Grof meni namreč, da je bilo krivo, da so se odnošaji med Avstro-Ogersko in Rusijo smatrali kakor kristalizacijska točka nasprotstev med državami avstrijskimi. Protislovansko smer, ki je zavladala v Avstro-Ogerski po duvalizmu, občutiti je bilo tudi v vnanji politiki monarhije, sosebno vsled prevladja ogerskega. To je dovajalo do sporov z Rusijo. „Jaz sem — tako je nadaljeval grof —, dasi razupit kakor sovražnik monarhije avstro-ogerske, vedno gojil prijateljske odnošaje do odličnih členov rodbin Schwarzenbergov in Lichtensteinov. Ti gospodje vedo, kaka čutila sem gojil do Avstro-Ogerske. Pred par leti sem moral čuti trpka očitanja od strani avstrijskih Slovanov, da nič ne storimo zanje. Ali kaj naj bi storili? Vsaka agresivna politika je nasprotna interesom in stremljenjem Rusije. Kar pa se specijelno dostaje Avstro-Ogerske, naj se uveljavita tudi z a Slovan e d e v i z a H a b s b u r g o v: „Justitia erga omnes nationes“, s čemer se je menda tudi začelo v Avstriji; videlo se bode, kako bode potem naklonjena habsburški monarhiji ona ruska javnost, ki se hrani iz poročil v časnikih“.

Tako sodijo razupiti „panslavisti“ o razmerah med Avstro-Ogersko in Rusijo in o potrebah naše monarhije. In ako celó najradikalnejši življi tako sodijo, potem se pa naši državi res ni bati nikake nevarnosti od ruske strani.

Grška in Turčija. Kakor poroča „Temps“, bila bi mirovna pogajanja blizo zvršetku. Ruski in nemški cesar da sta svetovala sultanu, ki se je bil obrnil do njiju za svet, naj se vede mirno in medro. Sedaj da so se stvari obrnile izdatno na bolje. Tako se govori v carigradskih diplomatskih krogih, da Turčija privoli v priklopljenje Krete k Grški, ako dobi ona za to — Tesalijo. Nekateri politiki smatrajo to rešitev vprašanja za najugodnejšo, kajti Kreta da je tako ali tako že izgubljena za Turčijo istotako kakor Bosna in Ciper.

Kaj pa poreko k temu druge vlasti — to bi se še le pokazalo! In kaj poreče k temu tudi prebivalstvo v Tesaliji? Ne verujemo, da bi si želelo pod turško gospodstvo.

Različne vesti.

ODBOR POL. DRUŠTVA „EDINOST“ bode imel svojo sejo nočoj ob 7½ uri, v prostorih „Del. podp. društva“. Gg. odbornike in njih namestnike opozarjamo, da so važne stvari na dnevnem redu.

V dobri družbi smo bili! Te dni smo povedali odkrito svoje menenje o preziranju slovanskega novinstva od strani predsedništva Lloydove družbe povodom slavnosti spuščanja v morje novega parnika „Trieste“. Nismo storili tega radi sebe, ali radi oseb, narobe: zatrditi moremo, da nam je z osebnega stališča, se stališča osebne komoditete celo ljubo, ako se nas ne v a b i! Ali za nas izginja osebno stališče, ko moramo imeti stvar pred očmi. Se stvarnega stališča, ne le narodnega, ampak tudi državnega — pa nas je do dna duše ogorčilo postopanje predsedništva Lloydovega.

Užalilo nas je v našem narodnem ponosu, ko smo videli tudi tu odsev zistema, toli neprijaznega slovanstvu; in ta zistem je obsojati tem huje, ker je obrnjen zoper večino — in kako lojalno večino prebivalstva; užalilo nas je v državljanskem dostojanstvu našem, ko smo videli tako preziranje slovanskega novinstva vzlic okolnosti, da morajo tudi Slovani ošteno prispevati za — vsakoletne subvencije Lloydovi družbi; a užalilo nas je to postopanje tudi v našem patriotizmu in našem dinastiškem činstvovanju. V nas in povsod po vseh monarhijskih državah je menda postala tradicija, da take slavnosti imajo poseben patrijotški in in — ko se spuščajo v morje vojne ladije — tudi dinastiški značaj. Od todi tudi navada, da prihajajo na take slavnosti (sosebno ob poslednjih navedenih slučajih) člani cesarske hiše, ministri, člani državnega zbora in razni odličnjaki iz vse države. Kako hudo mora deti torej onemu delu prebivalstva, ki se vidi izključenega od take slavnosti in pogreniti mora dušo tega prebivalstva kakor pelin, ako nosi v sebi zavest, da po svoji zvestobi bi zaslužil kaj drugega nego izključevanje.

Izključeno je bilo torej hrvatsko in slovensko novinstvo od zadnjih slavnosti v Trstu. Mi nismo namerovali dalje govoriti o tem, sosebno ne o vzrokih takemu postopanju. Saj je vse jasno, vse na dlani. Da pa vendar govorimo danes zopet o tem, je vzrok ta, ker smo izvedeli, da nismo bili izključeni samo mi, ampak tudi drugi, ki že po svojem stann v prvi vrsti sodijo na patrijotške in dinastiške slavnosti. I „Reichswehr“ smo izvedeli namreč, da tudi c. in k. častniki niso bili povabljeni na omenjeno slavnost. Listu „Reichswehr“ pišejo namreč:

„Minolega ponedeljka so v Trstu spustili v morje največo Lloydovo ladjo — ladjo za prevažanje blaga „Trieste“. Slavnosti, ki so se priredile tem povodom, ki so zadobile posebno slavnost po navzočnosti ministra za trgovino in namestnika, namenjene so bile po velikem delu avstrijskemu mestu, na katerega poitalijančeno ime se je krstila ladija. Da pa so ugodili z zastopnikom tega mesta, odstraniti so morali od te slavnosti kolikor možno vse, kar bi moglo kaliti slavnostno veselje, kar bi moglo vzbuditi v njih nevoljo ali jih razburiti. Nočemo preiskovati, da-li spada med take stvari tudi c. in k. častniška uniforma, ampak povdariti hočemo le, da je predsednik Lloyd, baron Kalchberg, o razpošiljanju

vabil na slavnost spuščanja v morje, jednostavno pozabil na častnike garnizije. Považljiva sta bila le poveljnik stacije in poveljnik pomorskega okraja, najbrže zato, da so bila polnoštevilno zbrana vsa načelstva uradov, in — ker že ni šlo drugače — izposodil si je tudi jedno vojaško godbo. Toda kaj pomenjajo to malo avstro-ogerskih vojaških, uniform poleg množine frakov in neštevilnih damskih toalet, očičenih z margaritamimi! Strmeti moramo torej kakor na kakem čudežu, da je ladija na tej prvi svoji vožnji res nosila avstro-ogersko trgovinsko zastavo; kajti skoro skoro bi bili lahko pričakovali kaj drugega.

Tako dopisnik lista „Reichswehr“; veseli nas pa, da uredništvo tega lista izvaja iz tega postopanja Lloydovega predsedništva prav tiste zaključke kakor mi. Opaža namreč: „Tako naš dopisnik, čegar opazke so nadaljnji dokaz o vedenju različnih čitalcev v glavnem pristanišču avstrijskem, katero vedenje smo mi označili že večkrat. Nadejati se je, da pridejo te stvari v spomin, ko pride zopet do tega, da bo „pozabljeni“ družbi Lloydovi dovoliti stotisočev kakor državno subvencijo!“

To vemo torej sedaj in to nas tudi tolaži, da smo bili v jako dobri družbi, ko nismo bili povabljeni na Lloydovo slovesnost.

Procesija sv. Rešnjega Telesa se je vršila v četrtek običajnim sijajem in ob krasnem vremenu. Pred baldahinom je stopal župan dr. Dompiéri, z nekolicimi magistratnimi uradniki in slov. svetovalcem Dollenzem. Za baldahinom pa je stopal namestnik Rinaldini z namestniškimi svetovalci. V procesiji sta svirali vojaška in veteranska godba. Procesija je trajala 4 ure; kajti točno ob 7. uri je sprevid ostavil katedralo, a povrnil se je tjakaj ob 11. uri 15 min. V obče se je opazalo, da letos je bilo na procesiji veliko manje okoličanov nego navadno. I to je znamenje časa! —

„L'Alabarda“ bilo je ime nekdanjemu ultralijanskemu glasilu, ki je preminulo pred več leti. Zadnje čase svojega umazanega življenja posluževal se je omenjeni list najnesramnejih psovki proti nam, proti Slovanom v obče in proti naši državi posebe. Pred 15 in več leti smo čitali člankov, ki so nas napolnjevali z gnjevom in strahom. Mislili smo, da nas gotovo pokončajo, ako pojde stvar tako dalje — da nas prodajo Italiji! Kakor je tedaj pisala „L'Alabarda“, ravno tako, ako ne še gnusneje, pise dandanes „L'Indipendente“, glasilo avstrijskih iredentarnih-framasonov. Osobito v poslednjem času ne izide številka brez denunciacij zoper našo zatirano slovansko meščanstvo.

Zadnjič sem bil omenil napada na tramvajске služabnike, na delavce tlaka itd.; danes moram zopet omeniti, da se je „Indipendente“ spravil na uboge prodajalke cvetlic. On zahteva, da se jih odstrani od raznih starih prodajališč, ker — govore slovensko!! Zadel pa je tudi ob revne Dalmatince ozir. Bošnjake, ki prodajajo ustnike in druge malenkosti! Tudi proti tem kliče na pomoč župana ter zahteva od istega, naj jih odstrani jednostavno. Sicer da imajo krasne noše, da pa ne znajo ali nočejo znati laško.

Gosp. urednik! Jaz mislim, da, ko se je ta nekdanji, resen list ponizal na take neumnosti, mu je voda prišla že do grla in da reva zaspi v svoji norosti, ako mu ne pomore Canestrini.

Mi pa se ne smemo preveč ustrašiti takih norih izbruhov, pa tudi preveč hladnokrvni ne smemo ostati, ker liberalni framasoni so izjavili, da oni ne bodo nikdar paktirali z nami, kakor jim je svetoval „Mattino“, nego da oni nas hočejo materialno uničiti(!), ker da potem ne bo treba paktiranja z mrtvimi!! (Bodemo videli, kdo prej pogine: ali Slovenci, ali „Indipendente“? Op. stavca.) Sedaj vemo njih nakano, a na nas vseh je, da-li hočemo postati njih mrtvi sužnji, ali se hočemo boriti in zmagati zmaja?? Jaz rečem samo, da, ako nas niso zatrli spečih, nas ne zatró in nas ne smejo zatreti niti bdečih!

Sedaj pa Slovenci-Slovani, na resni odpor in na zmago, ker Bog — je z nami! *Nebodigatreba.*

Radi dogodkov pod Škedenjem je zaprtih vsega ukup 23 oseb. Zaprte tri romagnole so spustili na svobodo. Ti trije „dragi“ gostje so odpotovali minole srede v blaženo Italijo. Bog jim daj toliko

sreče in toliko polente tam doli, da se ne povrnejo — nikdar več v naše kraje!

Razprava proti Barkovljanom, obtoženim radi dogodkov po volitvah, se prične dne 21. tega m. Otoženih je 21 oseb; prič je pozvanih 30.

Nova narodna „Čitalnica v Škedenju“ se je ustanovila minoli četrtek. Začasni predsednik, g. Dragotin Godina-Skuta, je predstavil vladnega komisarja Biasotto. Omenil je tudi prerano umrlega rodoljuba Ant. Pižona in povabil navzoče, naj vskliknejo trikratni „slava!“, kar se je jednoglasno zgodilo. Za tem je razvil namen Čitalnice in povdarjal, kolike važnosti ima ista posebno v izobraževalnem, a tudi v gospodarskem oziru za sedanje razmere na Primorskem. Drugi slovanski narodi v Avstriji, v prvi vrsti bratje Čehi, so se povzdignili na višino sedanje omike le z ustanovljenjem koristnih društev. Ako bi mi Slovenci v Primorski ne imeli svojih društev, propadli bi gotovo v kratkem času. A delovanje naših sedanjih narodnih društev bode uplivalo še na politično življenje naših potomcev. — Za tem je govoril o pomenu Čitalnice veleč. g. Andrej Zink tako divno in jedrnato, da so vsem navzočim segale njegove besede globoko v srce. Njegov govor je bil vsprejet z živahnimi živio-klici. — Prečitala so se tudi pravila novoustanovljene Čitalnice, proti katerim ni bilo nikakega prigovora. Členov se je upisalo takoj 45, a brez dvoma jih pristopi še obilo, ko se pokaže, kako potrebno je že bilo to društvo za Škedenj.

V odbor so bili izvoljeni nastopni: g. Dragotin Godina-Skuta predsednikom, ter gg.: veleč. Andrej Zink, Tomaž Sancin-Mam, Ivan Godina-Fuli, Franjo Sancin-Kotalj, Ivan Flego-Lazar in Lovro Flego-Lazar odborniki; Peter Sancin-Bjeka in Anton Sancin-Pirla, namestnika; Ivan Godina-Kudrič in Luka Dražan pregl. računov. — Čitalnica prične svoje delovanje baje prve dni prihodnjega meseca.

Po dovršenem zborovanju se je pričela prav izvrstna svobodna zabava, na kateri so tekmovali izborna pevsko društvo „Vesela“ in vrli domači tamburaši.

Novi Čitalnici voščimo mnogo vspuha in pravega narodnega napredka v onem Škedenju, ki se je še vsikdar pokazal, da je — naš!

Slavje v Belemgradu. Kakor poročajo hrvatski listi, njim na čelu „Obzor“, bila je slavnost blagoslovljenja zastave belegrajskega telovadnega društva „Dušan silni“ izredna in je markantno značila bratenje med Srbi in Hrvatji, odnosno Slovani sploh. Slavje je dobilo zlasti svoj sijajni pečat ob udeležbi kralja Aleksandra in kraljice-matere Natalije in je bilo ravno vsled tega veličastna manifestacija slovanske misli. „Hrvatski Sokol“ in gostje hrvatski so se čutili kakor doma, kajti sprejeti so bili od bratov Srbov, kakor bratje na svojem domu in predsednik „Hrvatskega Sokola“ je v svojem govoru povdarjal še posebe, da se čuti olajšanega, da sme govoriti „svobodno na svobodni zemlji“.

V zbornišni cerkvi je bil slavnostni obred, katerega je vodil mitropolit Mihajlov; Hrvatje so imeli ondi svoj prostor nasproti kraljevemu stolu in radostno je motril kralj navzoče goste. Po službi božji bilo je blagoslovljenje zastave, ki je stala 2000 dinarov in katero je kralj poklonil društvu. Kralj je posebej še poklonil za to svečanost 8000 dinarov.

Popoldne je bila javna telovadba, katere so se udeležili izključno Hrvatje in Srbi. Prisostvoval je istej kralj in višji častniki srbske vojske.

Zvečer je bila sijajna baklada, na kateri je predsednik „Dušana“ pozdravil kralja. Le-ta je v daljšem govoru odzdravil gostom. Da, to je bil slavnostni komers, na katerem je Čeh dr. Pipich izrekel, da je največji dogodek slavja z bližanje Hrvatov s Srbi.

Drugi dan, v ponedeljek, dne 14. t. m. postali so Hrvatje v Belemgradu vsled svojih govorov tako popularni, da jih je ljudstvo pozdravljalo povsod, kamor so prišli, z „Živili naši bratje!“ Staro in mlado, gospoda in prostaki, vse je bilo ginjeno do solz, zahvaljevali se na slogi sosednih bratov ž njimi. Častniki so povsodi salutirali Hrvatom.

Kar pa je bilo kakor izredni znak bratske ljubezni mej narodoma, osobito ljubezni Srbov do svojih gostov, bilo je dejstvo, da Srbi niso hoteli niti novčiča od svojih gostov, vse je bilo brezplačno. Kar v domove so jih vlačili in gostili; in jeden srb-

ski častnik bil je tako navdušen za govornika Fleišerja, da je po sili hotel, da se fotografuje v pet tisoč iztisih in se njegova slika razdeli med narod.

Ob 9. uri dop. v ponedeljek je bil sestanek Sokolov, na katerem sestanku se je sklenila resolucija, da se poslej vsi slovanski „Sokoli“ podpirajo mej seboj. O poludne je bil v Topčideru blizu Belegagrada velik banket, katerega se je udeležilo 600 oseb. Narodno navdušenje na tem banketu, mej žarečimi nazdravijcami na vseslovansko slogo, je priklopelo do takega viška, da je kaj tacega možno samo mej Slovani. Srbi so si ovijali okrog glav hrvatske zastave. Hrvatje so jemali Srbom z čepic narodne znake ter iste pripenjali sebi. Pevska društva vseh navzočih Slovanov so pela krasne pemi. Govor Mikaičiča iz Spljeta je vzbudil toliko oduševljenja, da so ga nosili na ramah, pevaje pesem „Bože blagoslovi siogu bratsku“.

Potem so se peljali na parobrodu okoli Belegagrada. Na zemunski obali čakalo je na tisoče občinstva in kakor spomenik Slovanstva objeli so se na obali Save vsi navzoči.

To slavje je bilo pač znak, kako vlada mej vsemi Slovani prava naravna vez sloge in bratoljubja, ter da je treba najmanjšega povoda, da se ta vez še ojači, da ljubezen vzplamti še više. O tem slavju smo se prepričali, da, ako mati Slava samo dvigne svojo mogočno roko, pa zagrmi po Slovanstvu mogočen odmev velike neugasne ljubezni vseh Slovanov mej seboj. In to je isti grom, ki toli neznosno buči na ušesa nasprotniku, da si kar tišči ušesa, uverjen, da vse to niso — šale, to slovansko gromenje.

Strašna nesreča se je dogodila minole srede blizu sv. Sobote (v solinah). Tam so kopali zemljo, last Vincenca Sancina. Delo je vodil arhitekt Delbasso. Hkratu se je utrgala zemlja in je zasuila dva delavca. Neopisna groza se je črtala na obrazih okolu stoječih, ko so delavci nervozno naglico jeli razkopavati nakopičeno zemljo. Po polurnem naporu so rešili glavo jednega zasutih delavcev. Še je dihal, bil je živ. In ko so ga osvobodili popolnoma, bil je blede kakor smrt in je obračal oči kako v nezavesti. Hujše razmrvarjen je bil drugi zasuti delavec. Oba nesrečneža je tolažil na lice mesta prihitevši kapelan iz Škedenja, veleč. g. Zink. Za duhovnikom jima je preskrbel prvo zdravniško pomoč na lice mesta došli zdravnik. Potem so ju prepeljali v bolnišnico. Splošno mnenje je, da je pravi čudež, kako da sta siromaka ostala še živa.

Dokaj čudno! Na dan sv. Rešnjega Telesa dopoldne pohajal je nek blazni človek v poluraztrgani opravi in golorok po glavnem trgu ob času, ko je šla ondi procesija. Blazenec, seveda Italijan, krohotal se je in rogal obredu in ljudstvo se je smejalo norcu. Čudno je to, da je smel kar tako svobodno uganjati svoje burke in ni našel takoj zavetja kakoršno bi mu sodilo. Radi bi znali, kaj bi se bilo zgodilo, ako bi bil blazenec slučajno, recimo — Slovenec...

„Bele noči“. V teku jednega tedna smo imeli v Trstu tri noči z — belo zastavo, to je: tri take noči, ki so minole, ne da bi bil kdo aretovan. „Mattino“ trdi, da se kaj tacega ni zgodilo že 25 let, odkar imamo v Trstu državno redarstvo. Ali se je svet res jel boljšati?

Zveza slovenskih kolesarjev imela bo dne 29. t. m., v praznik sv. Petra in Pavla, svoj občni zbor v Ljubljani. Vspored: Ob 11. uri dopoldne pozdrav vnanjih društev v „Narodnem domu“; ob 1. uri skupni obed, ob 3. pop. občni zbor istotam. Naročila za skupni obed po 1 gl. sprejema zvezni tajnik g. F. Barla.

Dolgost vseh brzojavnih črt na zemlji znaša, izvzemši 292.600 kilometrov podvodne žice — 7.900.000 kilometrov. Od tega števila kilometrov spada na Evropo 2.840.000 kilometrov, na Azijo 500.000 kilom., na Afriko 160.000 kilom., na Avstralijo 350.000 kilom. in na Ameriko 4.050.000 kilometrov. Prvi prostor v brzojavu zavzema torej venderle Amerika, mej tem ko Evropa vkljub svoji starosti, razsežnosti in še nadaljnem napredku stoji le na drugem mestu.

Zopet velik požar v Parizu. V mednarodnem gledališču v Parizu so dne 13. t. m. igrali veliko senzačno igro: „Požar bazarja Rue Jean Goujon“. Gledišče je bilo polno, nakrat je nastal vsled eks-

